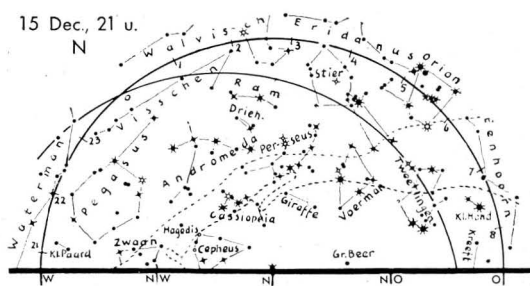
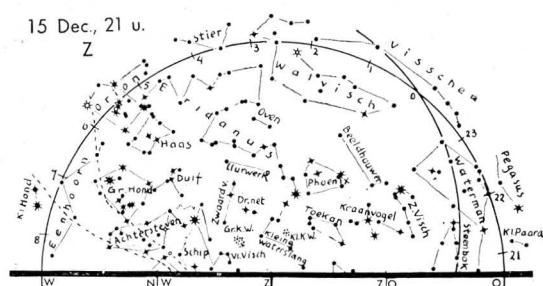

In verband met hetgeen in den aanvang van deze bijdrage reeds gereleveerd werd, nl. het merkwaardige feit, dat deze doorgaans uitstekend bewaard gebleven en zeker niet al te zeldzame fossielen feitelijk geen aandacht waardig zijn gekeurd, doch dat daartegenover wél steeds geklaagd wordt over de gebrekkige kennis der tropische tertiaire flora, wil ik van deze gelegenheid nog eens gebruik maken een aansporing te richten tot allen, die in de gelegenheid zijn stukken fossiel hout te verzamelen, zulks dan ook niet na te laten en het op die wijze bijeenbrachte materiaal naar een wetenschappelijk centrum te zenden (Bandoeng, Wageningen, Frankfort a. M.), opdat eindelijk deze onnoodige en pijnlijke lacune eens behoorlijk aangevuld worde!

Medan.

Dr J. H. DRUIF.

DE STERRENHEMEL IN DECEMBER

GELDIGHEID DER KAARTJES:

15 Aug.	15 Sept.	15 Oct.	15 Nov.	15 Dec.	15 Jan.
5 u.	3 u.	1 u.	23 u.	21 u.	19 u.

MAANPHASEN: — L. K. 6 Dec.; N. M. 14 Dec.; E. K. 21 Dec.; V. M. 28 Dec.

PLANETEN. — MERCURIUS, avondster, grootste oostelijke elongatie op den 20sten, ondergang 19.4 u., in weinig geschikte positie.

VENUS staat bijzonder geschikt als avondster: ondergang omstreeks 21 u.

MARS (R. K. 12.6 tot 13.7, te vinden in de Maagd) komt ongeveer te 1.5 u. op en moet dus in den nacht waargenomen worden.

JUPITER komt op den 27sten met de zon in conjunctie en is onzichtbaar.

SATURNUS (ondergang van 0.5 tot 22.6 u.) is ook alleen in den voornacht boven den horizon.

Gedeeltelijke Zon-eclips op 14 Dec., in den vroegen morgen in het oosten van den Archipel zichtbaar.

Langs een lijn van Batavia naar NO.-Borneo eindigt de eclips bij zonsopkomst; langs een lijn van Soemba naar de Noordpunt van Halmahera treedt het midden van de eclips juist bij zonsopgang op.

Voor een lijn over het oosten van Ned. Nieuw Guinea begint zij bij het opgaan van de zon.
Leersum.

S. W. VISSER.

KORTE MEDEDEELINGEN

Zwevende zoogdieren. — Een diersoort, waarmee de zoölogen eenigszins in hun maag zitten, wat de systematische positie betreft, is *Galeopterus variegatus* CUV., vroeger meer algemeen bekend onder den naam van *Galeopithecus volans* L. Deze zonderlinge dieren zijn door den eene dierkundige tot de Halfapen, door een ander weer tot de Vleermuizen, Roofdieren, Buideldieren en Insecteneters gerekend. Dr DAMMERMAN neemt de soort in zijn bekende lijst*) onder de Insecteneters op. Volgens onderzoekingen van Prof. W. LECHE zou het beter zijn de soort in een aparte orde, de *Galeopithecidae* onder te brengen.

*) On the zoogeography of Java. Treubia XI, No 1, 1929.

De onzekerheid omtrent de verwantschap weerspiegelt zich ook in de Hollandsche namen, die men aan het dier heeft gegeven. Vele daaronder zijn zeer oneigenaardig, zooals Vliegende Kat, Vliegende Aap, Wonderbaarlijke Vleermuis, etc. Het meest verkieslijk komt mij nog de naam Vliegende Maki voor, waarmee niet gezegd wil worden, dat het dier nauw verwant zou zijn aan de Maki's van Madagaskar. De Soendaneesche en de Javaansche namen ben ik niet te weten gekomen en ik houd mij voor de vriendelijke opgave daarvan in dit tijdschrift door een van de lezers zeer aanbevelen.

Galeopterus wordt zeer vaak verward met *Petaurista petaurista* PALL., een ander zoogdier, dat eveneens in staat is te zweven, want vliegen als de Vleermuizen kunnen geen van beiden. *Petaurista* behoort tot de Eekhoorns en onderscheidt zich onmiddellijk van *Galeopterus* doordat de lange pluimstaart niet in de vlieghuid is opgenomen, zooals bij *Galeopterus*. De laatstgenoemde soort draagt in het Soendaneesch den naam van *tando* en in het Javaansch dien van *walang kopo*.

Petaurista heeft een onwaarschijnlijk taai leven. Kort geleden ontving het Zoölogisch Park te Bandoeng een exemplaar, dat men in het bosch naast een omgevallen boom had gevonden. Ongeveer een viertal dagen later kwam het in den dierentuin terecht. Het viel mij toen op, dat het dier steeds op den bodem van zijn kooi bleef zitten, maar overigens was er niets abnormaals te bespeuren. Het at pisangs en andere vruchten, doch na drie dagen was het dood. Bij de sectie bleek toen, dat de beenige bovenrand van de oogholte was afgebroken en tevens een stuk been van het schedeldak was meegenomen, zoodat de hersens door een gat ter grootte van een dubbeltje zichtbaar waren. Merkwaardigerwijze was de huid van het schedeldak van buiten geheel onbeschadigd en slechts aan den binnenkant lichtelijk met bloed beloopt. Niettegenstaande deze ernstige verwonding, heeft het dier nog minstens zeven dagen geleefd en voedsel tot zich genomen.

Het voedsel van deze dieren bestaat uit vruchten, jonge bladknoppen, de schors van sommige boomen en waarschijnlijk ook een zekere hoeveelheid dierlijk voedsel. Laatstleden Juli in den pasanggrahan te Sempol op het Idjen-Plateau vertoevend, kon ik elken avond tegen de schemering een 4 of 5 tal *Petaurista*'s waarnemen, die een *Ficus glomerata* ROXB. bezochten en zich aan de vruchten te goed deden. De heer H. LUCHT, administrateur van de onderneming Blawan op het Idjen-Plateau, vertelde mij, dat hij waargenomen had, dat de *belang kopo*'s, zooals ze in het Madoreesch heeten, de bast van *Bischofia javanica* BL. — een tot de Euphorbiaceae behoorenden boschboom — in ronde stukken er af knaagden. Dit werd ook door den heer F. J. APPELMAN, Op-perhoutvester te Bondowoso, bevestigd.

Hoe noodzakelijk ook voor deze eekhoorns dierlijk voedsel is, bleek uit het volgende geval. Een exemplaar van een verwante soort, dat ik in Sumatra in een kooi hield en uit onwetendheid uitsluitend met vruchten en noten voedde, ging er ten slotte toe over het vel van zijn zolen en een deel van zijn vlieghuid op te eten.

Omtrent *Galeopterus* wil ik nog een bijzonderheid vermelden. Deze dieren schijnen steeds rijkelijk met ingewandswormen gezegend te zijn. Een exemplaar, dat ik kort geleden in handen kreeg, bleek in de dunne darm een groot aantal lintwormen te bevatten. In een ander deel van de dunne darm was de wand bedekt met een dikke laag Nematoden. Het voorkomen van deze kleine ingewandswormen schijnt bij alle *Galeopterus*-exemplaren normaal te zijn. Ik heb ze ten minste zonder uitzondering bij alle door mij onderzochte exemplaren in grooten getale aangetroffen. Ik herinner mij nog een *Galeopterus*, die ik in de Padangsche Bovenlanden geschoten had. De dunne darm van dat exemplaar was tot barstens toe met dezelfde soort Nematoden volgepropt.

Bandoeng, September 1936.

EDWARD JACOBSON.

In aansluiting op het bovenstaande kan, wat de plaats in het systeem van de vliegende maki betreft, nog opgemerkt worden, dat ook MAX WEBER, in „Die Säugetiere” (Jena 1904), een afzonderlijke orde *Galeopithecidae* erkent; tegenwoordig wordt de naam *Dermoptera* voor deze kleine groep gebruikt. De genealogie is volgens WEBER nog goeddeels in het duister gehuld, maar toch is 't het waarschijnlijkst, dat de voorvaders van *Galeopterus* Insectivoren-achtige dieren zijn geweest. *Cynocephalus volans* (L.) bewoont de Philippijnen, terwijl *Galeopterus variegatus* in tal van rassen over het W.-deel van onzen Archipel verspreid voorkomt.

In 1896 beschreef Prof. G. PH. SLUITER reeds een lintworm, *Taenia plastica*, als parasiet van *Galeopterus*. Deze bevonden zich eveneens in den dunnen darm waarin ze, samen met de Nematode *Oxyuris corollatus*, in menigte door Prof. HUBRECHT waren ontdekt. SLUITER beschrijft drie verschillende

typen van de lintworm, die geweldig in grootte uiteenliepen: de kleinste maten 24 mm, de grootste werden echter tot 7 cm lang. (Zie Centralblatt f. Bakteriöl. 1, 19, 1896, p. 941-946, fig.). KRIJGSMAN citeert nog een literatuuropgave, waarin de beschrijving van 2 Nematoden-parasieten in den darm van *Galeopterus* is te vinden (Ned. Ind. Blad. Diergeneesk. 45, 1933).

Red.

Fig. 1. De zwanehalsachtig gebogen steel der bloeiwijze heeft zich naar buiten gewerkt.
foto G. F. J. Bleyl.

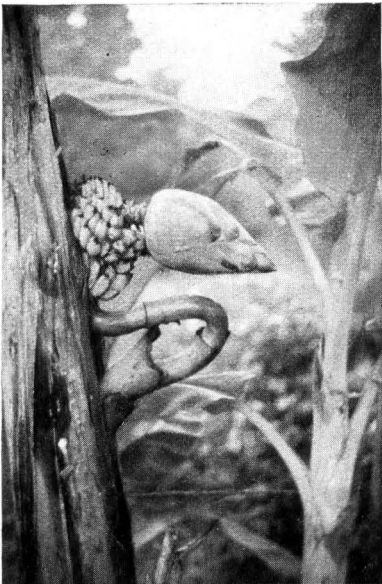

Fig. 3. De djantoeng heeft zich grootendeels losgewerkt.
foto v. d. schr.]

Nog een abnormale pisang.

— Deze abnormaliteit is van geheel anderen aard als de vorige op blz. 123 genoemde. Insteede van recht naar boven tusschen de bladscheeden van den schijnstam door te groeien, is bij dit exemplaar, dat bij de brug over de Tjiliwoeng in den kampong van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg groeit, de djantoeng bekneld geraakt en niet in staat geweest den gewonen weg te volgen. Dientengevolge is de kop van de jonge bloeiwijze ruim 1 meter boven den grond in den schijnstam blijven steken. Zoodoende is tijdens de zwelling, die de jonge bloeiwijze doormaakt bij het in bloei geraken, de schijnstam gespleten en is de bloeiwijze zijdelings zichtbaar geworden. De sterke kromming van de zwanehalsachtig gebogen steel der bloeiwijze bewijst, dat haar groei nog steeds doorging (fig. 1). Reeds binnen de bladscheeden begon de djantoeng vrucht te zetten, en dit ging door ook nadat de kop zich ten deele uit de spleet gewrongen had (fig. 2 — 3).

Dat deze abnormaliteit zich in een druk bezoek, vooral van de zijde van het inlandsche publiek mocht verheugen, behoeft eigenlijk nauwelijks gememoreerd te worden.

Het eenige analoog geval, dat voorzoover mij bekend is, van deze abnormale wijze van groeien beschreven is, heeft Dr CH. BERNARD vermeld in *Teysmannia* 26, 1915, blz. 397, met foto. De heer BERNARD veronderstelde, dat de abnormale pisangtros zich uit een slapenden knop uit den oksel van een gewoon blad zou ontwikkeld hebben. Deze veronderstelling is m.i. niet noodzakelijk. Men kan eenvoudiger veronderstellen, dat het een gevolg is van den abnormaal langzamen groei van de eidelingsche bloeiwijze, die te vroeg ging bloeien en zwellen en hierdoor ontijdig beklemd raakte.

Fig. 2. De bloeiwijze treedt aan den dag.

[foto G. F. J. Bleyl.

VAN STEENIS.

Bloeiende duifjes in de Minahassa. — De heer NIJENHUIS te Kopandakan, Bolaäng Mongondow, zond mij eenige opgaven omtrent door hem genoteerden bloei van *Dendrobium crumenatum* aldaar, van Januari verleden jaar tot op heden. Deze gegevens zijn wel de moeite waard hier even vast te leggen, in aansluiting op het groote stuk van COSTER in dit tijdschrift, jg. 14, 1935, 121-126, en de daarna gepubliceerde gegevens in Borneo (jg. 16, 1927, p. 54 en jg. 19, 1930, p. 116,) en die van KUYPER in Deli (jg. 20, 1931, p. 90).

Het dagboek luidt als volgt:

Op 14 Januari 1935 3 u. vm. regen, geen resultaat.

Op 24 Januari 8 u. nm. regen; een deel bloeide op 2 Febr.

Op 14 Februari nm. regen, bloei op 22 Febr., op andere plaatsen was de regen reeds eerder dan den 14en gevallen.

Op 12 Maart nm. regen, zouden op 20 Maart moeten bloeien, maar bloeiden op den 22en, op den 21en waren de knoppen zeer groot.

Op 9 Augustus nm. begon de regen na een droge periode van 28 dagen. De duifjes bloeiden op 18 Augustus, maar niet zoo rijkelijk. Verschillende planten hadden geen bloemen. Deze droegen pas bloemen op 25 Augustus 1935.

Op 6 October nm. begon de regen na een droge periode. De duifjes bloeiden op 14 October. De bloei was niet rijkelijk en sommige planten bloeiden niet.

Op 13 Febr. 1936, 4 u. nm. viel een zware regenbui, na eenige weken droogte, de duifjes bloeiden op 21 Februari (echter niet alle, ik noteerde die op staken, dat wil zeggen, die opgebonden zijn op d a d a p).

Op 3 Maart namiddag 3 uur viel regen na een droogte van ongeveer 10 dagen, 12 Maart bloeiden nu juist die in de mandjes, die op de staken echter niet.

Op 26 Juni bloeiden plotseling een paar planten met een enkele bloem en dit na een regenperiode van 21 dagen (zoo'n lange, geregelde regen is voor hier vrij zeldzaam).

Op 5 Juli ong. 5 uur viel regen, na een droge periode (er had afkoeling plaats) op 10 Juli 's nachts regen, na enkele droge dagen; op 15 Juli bloeide een wild groeiende plant, op 17 Juli alles; de bloei op de staken was zeer rijk (waren wel eens begoten geweest, daar ze door de verhuizing geleden hadden). Er waren er die twee dagen bloeiden, nl. groote bloemen.

Op 25 Juli na een droge periode van 10 dagen viel er 's morgens om 11 uur regen. De temperatuur was dien morgen al niet zeer hoog geweest, daar om 8 uur al wat regen viel. Op 2 Augustus bloeiden een paar duifjes, nl. de „tweedaagsche” met een enkele bloem en een wild groeiende op een lokoejoe (tjemara).

v. St.

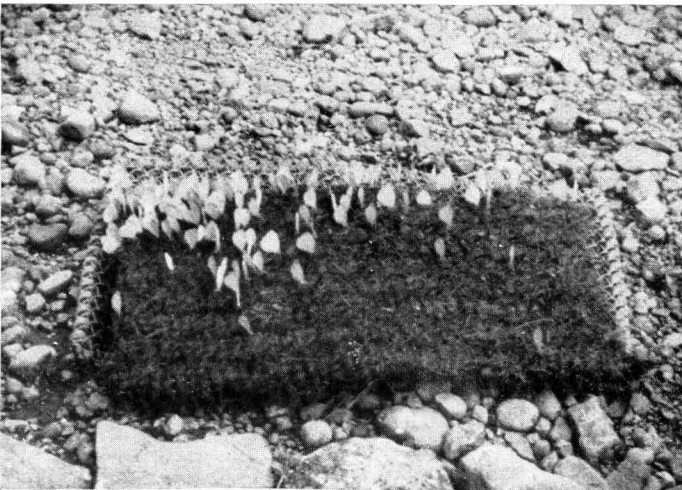

Fig. 1. *Terias hecabe sankapura* FR., drinkend op een natte mat.
foto v. d. schr.]

urine is geloosd, neerzetten om te drinken. Wij kunnen dit thans nog met een paar foto's demonstreeren. Foto 1 geeft een troepje *Terias hecabe sankapura* FR., drinkend op een door den regen

Nogmaals drinkende vlinders.—

In het stukje over drinkende vlinders, dat in het Augustus-nummer verscheen, is reeds opgemerkt, dat de *Albizzia*-vlinders, zich vaak in groote aantallen op natte plekken of op plaatsen, waar

Fig. 2. Geeltjes verdringen zich bij de afwatering van een stal.

[foto v. d. schr.]

Tapos, G. Gedeh.

maar daarvan heb ik mij persoonlijk nu niet kunnen overtuigen. Als inlandsche naam werd mij verschillende malen opgegeven: a m b o e n g a m b o e n g. Ook *Erechthites valerianifolia* wordt daar met denzelfden naam aangeduid, maar al mijn zegslieden — zonder uitzondering — kenden drommels goed het verschil tusschen beide genoemde planten en wisten eveneens te vertellen, dat *G. crepidioides* iets geheel nieuws was en men haar pas sinds eenige jaren kende! De bladeren van *G. crepidioides* schijnen daar bij Fort de Kock niet als lalab gegeten te worden, zooals wel het geval is op de Oostkust (althans in het tabaksgebied).

Eupatorium odoratum L. — Nog nergens buiten het tabaksgebied heb ik op mijn reis naar Fort de Kock deze nieuwe aanwinst van onze flora waargenomen.

Homonoia riparia LOUR., de Indische Wilg. — Misschien vertel ik niets nieuws, als ik zeg, dat ik deze plant overal langs den oostoever van het meer van Singkarah aantrof in gezelschap van de echte Indische wilg, *Salix tetrasperma*. De inlandsche naam voor *H. riparia* is daar: t j a n g k i r. Voorts zag ik haar — op een meer typische standplaats (zie foto) — vlak bij kp. Sajoermatinggi in den bruisenden Batang Angkola, een zijtak van den Batang Gadis. Zoowel hier als bij Singkarah stonden de *Homonoia*-struiken in vollen bloei. Bij Sajoermatinggi werd *H. riparia* door de inlanders met sakil aek betiteld.

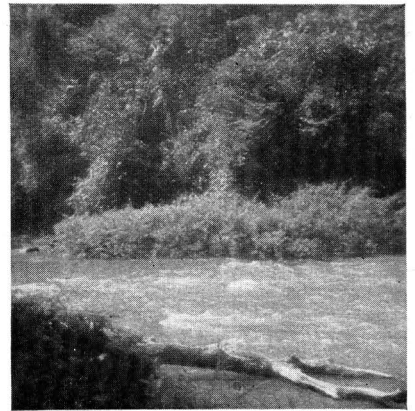
Medan.

doorweekte vloermat. Bij tijden was bijna de heele mat met dicht op elkaar zittende *Terias* bedekt; een deel er van vloog echter weg toen ik de foto wilde maken. De tweede foto werd genomen bij de afwatering van een stal, waar de geeltjes „en masse” op de paardenurine afkwamen. Ook hier zaten ze zoo dicht opeen „als haren op een hond”! Karbouwenmest schijnt ook een groote aantrekkingskracht op de geeltjes uit te oefenen. Men kan vaak waarnemen, dat de hoopen zoodanig met vlinders bedekt zijn, dat van de mest niets zichtbaar is.

H. R. A. MULLER.

Gynura crepidioides

BTH. — Deze import, die zoo algemeen op Sumatra's Oostkust voorkomt, is niet minder algemeen in de buurt van Fort de Kock; waarschijnlijk elders op Sumatra's Westkust ook,

Homonoia riparia op een eilandje in de Batang Angkola.

VAN DER MEER MOHR.

Het trekken van *Catopsilia* en *Terias* vlinders. — In December en Januari schijnt in de omgeving van Buitenzorg een geregelde trek van *Catopsilia* (*crocale*?) plaats te vinden. In de laatste weken van December 1934 en in de eerste week van Januari 1935 had een geregelde trek plaats in Oostelijke tot Noord-Oostelijke richting; deze trek werd waargenomen langs den weg Buitenzorg-Rangkasbitong en boven de sawahs bij Tjileboet. De vlinders vlogen gewoonlijk zeer verspreid, terwijl de dichtheid van de vlucht vrij sterk varieerde. De vlinders zetten zich zoo nu en dan neer om te rusten of te drinken, maar vervolgden hun vlucht steeds in dezelfde richting.

Tegelijkertijd met de vlucht bij Buitenzorg nam ik een geregelde trek waar over den Poentjak-pas, die ik van Tjisaroea tot voorbij Patjet, dus over een afstand van ruim 20 km, kon vervolgen op 5 waarnemingsdagen in de periode 20 December 1934 tot 10 Januari 1935. Den volgenden Westmoesson volgden de *Cassia*-vlinders precies dezelfde route, zooals ik op 27, 29 en 31 December 1935 en op 1 en 7 Januari 1936 kon vaststellen.

In tegenstelling met de vlucht in Buitenzorg, die zeer breed was, was de trekweg over den Poentjak smal en niet breeder dan ca 150 m. De slingerende Poentjak-weg kruiste in de theetuinen van de ondernemingen Goenoeng Mas en Tjiliwoeng Noord den trekweg op eenige plaatsen.

Ook de *Albizzia*-vlinders, *Terias* spec., die in sommige jaren, zooals ook in dit jaar, zoo massaal kunnen optreden, schijnen soms te trekken. Zoo werd op 23 Augustus van dit jaar, een doorlopende stroom geeltjes waargenomen, die bij Patjet tusschen den Goenoeng Halang en den G. Kassoer door in Noordelijke tot Noord-Oostelijke richting trokken. Volgens den heer S. DE MEYER, te Patjet, duurde deze trek reeds ca 3 weken en werd steeds in de hiervoor genoemde richting gevlogen, terwijl in 1935 de vlinders eenige weken achterein in Westelijke richting vlogen.

Het is moeilijk ook maar te veronderstellen, wat de vlinders tot dit trekken beweegt in perioden, waarin voedsel voor de rupsen en voor de vlinders zelf toch overal in voldoende mate aanwezig is. Van een passief trekken onder invloed van den wind is geen sprake, daar verschillende malen werd opgemerkt, dat de vlinders recht of schuin tegen den wind invlogen.

Buitenzorg.

H. R. A. MULLER.

In aansluiting met het bovenstaande, kunnen wij een overeenkomstige *Terias*-trek melden uit het Garoetsche. Den 15den Juli per auto den slingerenden weg van Garoet tot Waroengpeuteuj rijdende, bevonden wij ons over een afstand van ca 30 km (tusschen Ngamplang en laatstgenoemde plaats) midden in een trekbaan van *T. hecabe*, die vele tientallen km breed geweest moet zijn. De vlinders vlogen in verspreide slagorde en in voldoende hoeveelheid om vrij nauwkeurig de richting aan te geven, nl. WNW-OZO. Het viel ons op, dat geen enkel obstakel (steile hellingen, diepe ravijnen) een hinderpaal vormde tijdens dezen trek, alleen werd deze er soms door vertraagd, daar ze lang in een ravijn bleven hangen en dikwijls om een berg heen moesten vliegen. De *Stachytarpheta*'s, die overal langs den wegwand bloeiden, werden druk bezocht door de geeltjes, zoodat m.i. ook hierdoor de zwerm een belangrijk oponthoud moet hebben gehad. De trek was het sterkst op de hoogte van Tendjowaringin, en 't was duidelijk, dat deze zwermen (althans voor een deel) van den Tjikoeraï, met zijn groote thee-ondernemingen (*Albizzia*!), afkomstig waren.

LIEFTINCK.

***Ruellia tuberosa* L. var. *alba*.** — Toevallig vond ik verleden jaar, op een van mijn kleine excursies naar Antjol, van *Ruellia tuberosa* L. een variëteit met zuiver witte bloemen.

Al zoekende naar planten, stuitte ik op een groepje *Ruellia*'s, dat rustig groeide op een drassig, eenigszins beschaduwde plekje aan een slootkant. Te midden van de rijkelijk blauwpaars-bloeiende planten, stond opvallend als een vreemdelinge, een plant met witte bloemen. Met wortel en al trok ik haar uit den grond, met het plan haar in Buitenzorg verder op te kweken voor de witte bloemen, die, zoover mij bekend is, in de vrije natuur zeldzaam zijn. Met zorg werd de plant in goede aarde in een kas geplaatst. Ik was zeer benieuwd of ze weer in bloei zou komen. De oude, uitgebloeide bloemen waren ondertusschen afgevallen.

Tevergeefs wachtte ik echter op nieuwe bloemen. Wel ging ze rijkelijk cleistogame bloemen vormen, die allemaal tot vruchten uitgroeiden, maar er kwamen geen nieuwe chasmogame bloemen aan de plant (zie jg. 1913, p. 53). Daar ik vermoedde, dat ze in de kas niet gunstig stond, verplante ik haar in den vollen grond, eerst op een eenigszins beschaduwde plaats. Ook dit hielp niets, waarna ze in de volle zon werd gezet. De bodem werd kunstmatig drassig gehouden. Ook dit gaf geen resultaten. Nog steeds werden volop cleistogame bloemen gevormd, doch geen enkele chasmogame

bloem. De heer R., die zaden van twee cleistogame bloemen ontving, zaaide ze in zijn tuin uit, in een bloempot onder dak.

De eerste generatie van 4 planten droeg alleen cleistogame bloemen. De tweede generatie van ongeveer zestig planten eveneens. Deze planten groeiden in den vollen grond, in de nabijheid van normaal blauw-paarsbloeiende individuen. Nu ruim een jaar geleden, ontdekte de heer R. op een dag plotseling, aan één der planten uit de 2e generatie, twee spierwitte bloemen. Het had juist regelmatig eenige dagen achtereen goed geregend.—Een week later zag hij aan een andere plant weer 2 witte bloemen. De witte variëteit is dus erfelijk en niet toevallig door de standplaats ontstaan. Verder zond de heer R. zaden van de witte variëteit naar Soerabaja, waar het veel droger kan zijn en waar de gewone, gekleurde *Ruellia* talrijker bloeit.—Dagelijks kijk ik te Buitenzorg met spanning toe of mijn oude plant en de eerste generatie zich ook eens de weelde zullen veroorloven om chasmogame bloemen voort te brengen. Inmiddels heb ik ze weer in potten buiten, op een beschaduwde plaats gezet. Wat is de reden, dat er gedurende 3 generaties een jaar lang alleen maar cleistogame bloemen zijn gevormd en nu plotseling een afstammeling tot bloei is gekomen? E. J. RIJKEBÜSCH.

Een gevecht met een merkwaardigen afloop.—Op een ochtend vond een mandoer op een grensweg van een thee-complex een buizerd, *Spilornis cheela bido* (HORSF.), in gevecht met een slang.

Wanneer men eens de kracht heeft gezien waarmede de scherpe klauwen zich ergens in kunnen vast slaan, dan kan men zich makkelijk voorstellen, dat bij het slaan van een prooi deze roofvogel als regel weinig kans loopt door zijn slachtoffer te worden weerstaan.

In dit geval moet het wel haast de geringe routine van de nog jonge buizerd zijn geweest, welke hem haast het leven had gekost.

De slang, een mannelijke *Coluber melanurus* SCHL., ter lengte van slechts 108 cm, had zich vast om den vogel gestrengeld, die, met den kop onder een der vleugels gedraaid, in een wanhopige positie verkeerde. Omdat de slang niet vluchtte bij de nadering van mijn mandoer doch slechts haar kop uitstreekte, en de man geen flauw idee had wat het dier omstrengeld hield, sloeg hij het dood en bevrijdde een oogenblik later de nog levende buizerd. Het bandje van zijn broek werd toen vlug om een der klauwen gestrikt en het andere einde aan een lange bamboe bevestigd, waarna hij met de buit, gelijk een visch aan den hengel, op stap ging en mij een oogenblik later tegenkwam. De vogel was er slecht aan toe, hing aan den broekband roerloos met den kop naar beneden en heeft de rest van den morgen met zijn tong uit den snavel liggen hijgen, te slap om ook maar een enkele poging te doen zich op te richten.

Bij een direct gevolg onderzoek op de plaats van den strijd, vond ik de doode slang en slechts één veertje, wel een bewijs, dat de buizerd zoo goed als geen tijd had gehad zich te verdedigen en in een oogwenk omkneld werd.

Bij enkele maagonderzoeken van *Spilornis*, heb ik tot heden steeds *Calamaria lumbricoidea* aangetroffen, welke soort in deze streek vrij veel voorkomt. Deze *Coluber melanurus* leek mij wat groot van stuk doch zou, bij een gelukkiger uitslag van den strijd, wel eerst in stukken zijn gereten. Het zal mij steeds een raadsel blijven, dat het den vogel niet gelukt is om de slang direct den ruggegraat te breken.

Den volgenden dag was de roover weer zoover op streek, dat hem de vrijheid kon worden terug gegeven.

Dit — waarschijnlijk vrij zeldzame — geval, waarbij de roofvogel in zijn aanval faalde en het reptiel meester van de situatie bleef zonder ook maar een enkel schrammetje op te loopen, bracht mij een ander moment in de gedachte, waarbij ik me eveneens heb verbaasd over de buitengewone vlugheid waarmede een *Python reticulatus* (SCHN.) haar prooi moet hebben gewurgd. Men bracht mij nl. enkele maanden geleden een vrouwelijke *Python* van totaal 342 cm, die kennelijk pas gegeten had. Omdat de maaginhoud mij interesseerde, sneed ik haar open en vond een geheel gaaf, volgroeid,

Spilornis cheela bido.

Bandjarwangi, IX. 1936].

mannelijk ex. van den meong tjongkok (boschkat, *Prionailurus bengalensis javanensis* DESM.).

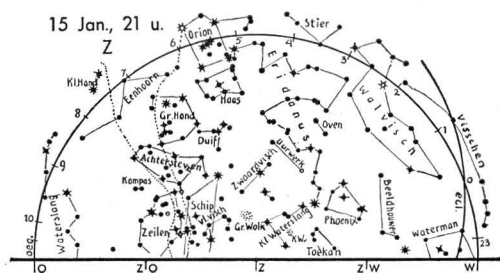
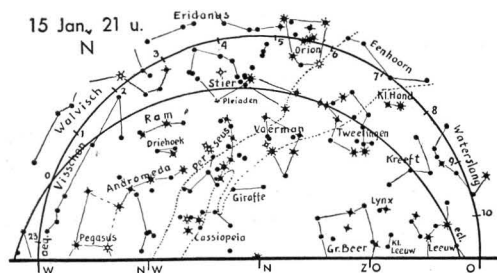
Ook dit roofdier beschikt over een stel klauwen en een gebit waarvoor men respect behoort te hebben; de *Python*, welke zeer zorgvuldig werd nagezien, bezat echter geen enkel schrammetje.

Hier zal zeker de slang de aanvaller geweest zijn, maar de omstrengeling is zoo ontzettend snel uitgevoerd, dat de kat blijkbaar geen moment kans heeft gehad zich te verdedigen.

Bandjarwangi.

C. P. J. DE HAAS.

DE STERRENHEMEL IN JANUARI

GELDIGHEID VAN DE STERRENKAARTJES:

15 Sept.	15 Oct.	15 Nov.	15 Dec.	15 Jan.	15 Febr.
5 u.	3 u.	1 u.	23 u.	21 u.	19 u.

Aan het begin van iedere maand gelden zij één uur later, aan het einde één uur vroeger.

MAANPHASEN. — L.K. 4 Jan.; N.M. 12 Jan.; E.K. 20 Jan.; V.M. 27 Jan.

PLANETEN. — MERCURIUS komt op 14 Januari in onderste conjunctie met de zon en is pas op het einde der maand (opkomst 4,5 u.) als morgenster zichtbaar.

VENUS blijft als avondster goed waarneembaar; ondergang te ruim 21 u.

MARS (Rechte Klimming 13,7—14,8; in het sterrenbeeld de Maagd) komt omstreeks half een op en is dus alleen in den nacht te zien.

JUPITER (18,5—19,0; in de Schutter) kan misschien in de ochtendschemering waargenomen worden (opkomst op 16 Januari 5 u.)

SATURNUS (R.K. 23,4; in de Waterman) gaat op den 16den te 21,6 u. onder. VENUS en SATURNUS staan op 24 Januari in conjunctie.

Leersum.

S. W. VISSER.

Over het kweken van muskietenlarven. — Teneinde te kunnen voorzien in de groote behoefte mijner aquariumbewoners aan muskietenlarven, gaf ik mijn kebon opdracht in den tuin een paar aarden potten met water te plaatsen. Toen ik na enkele dagen de oeket-oeket-kwekerij kwam inspecteeren, zag ik tot mijne verwondering, dat kebon een groot aantal djambé (pinang-) vruchten in het water had gegooit, hetgeen, zooals hij mij uitlegde, beslist noodzakelijk was om de muggen te lokken haar eieren in onze potten te deponeeren. Het water reikte sterk en de rondrijvende pinangvruchten bleken evenals het wateroppervlak bedekt te zijn met een witte talkachtige, min of meer vette laag.

Tot mijn groote verwondering echter bleek de inhoud der potten niet alleen een ongelooflijk aantal muggenlarven te bevatten maar bovendien zag ik 's avonds heele wolken muggen op de witte brei zitten, druk bezig eieren te leggen. Toch is er op mijn erf water genoeg en de potten staan aan den rand van een slokan.

Het is mij niet bekend of een en ander reeds algemeene bekendheid geniet, doch anders lijkt mij deze kwestie niet alleen van belang voor houders van aquaria, doch mogelijk ook voor den D.V.G. Bondowoso.

F. J. A.

Het balderen van Centropus, de doedoet. — De geluiden, welke zoowel het mannetje als het vrouwtje maken tijdens het minnekoozen, zijn in een overigens stille omgeving, zeker tot op 100 m afstand duidelijk te hooren.

Toen ik dit voor de eerste maal hoorde, dacht ik onmiddellijk aan het krijschen van de meong tjongkok (tiggerkat) in een dergelijke periode, doch dan zeker niet op het midden van een